

מדור נומיסמאטי

מטבע בלתי-ידועה של אגריפס השני

מאת

סטלה בן-דור

המטבע המתוארת להלן היא, כפי הנראה, טיפוס חדש שלא נודע עד עתה בתוך מטבעותיו של המלך אגריפס השני.
בצד הראשון (לוח IV ציור 4) נראה ראשו של הקיסר דומיטיאנוס, פונה ימינה, עטור זר דפנה; מסביב — שולי פנינים. הכתובת שחוקה ולא ניתנה לקריאה.

בצד השני (לוח IV ציור 5) נראית קרן שפע ובה פירות; לשני צדיה הכתובת $\begin{smallmatrix} ET & KE \\ BA & AF \end{smallmatrix}$ שיש להשלימה כך: $\begin{smallmatrix} ET & KE \\ BA & AF \end{smallmatrix}$ (σικεωσ) ΑΓ (ους) KE BA (ρ(ππα), כלומר בשנת כ"ה למלך אגריפס. מסביב, פנינים. שולי קוטר המטבע הוא 11 מ"מ.

בעניין התאריך, הרי רווחת הדעה, שמטבעותיו של אגריפס השני, שנטבעו בזמן שלטונם של הקיסרים מבית פלאוויוס, נושאות תאריכים שמניינם מתחיל בשנת 61 בקירוב לספה"נ¹). נמצא ששנת כ"ה שעל גבי המטבע הנ"ל היא שנת 81 לספה"נ.

קרן שפע באה על מטבעות אגריפס השני שנטבעו בשנת 94 לספה"נ²). אולם בצדן הראשון של מטבעות אלו טבוע ראשה של טיכ, וגם כתובותיהן שונות משל המטבע שלנו.

המטבע הנידונית כאן, נמצאה בעין המפרץ ע"י מר צבי ספיר, והוא הואיל בטובו לתתה במתנה לאוסף מחלקת העתיקות של מדינת ישראל. ברשותו האדיבה של מנהל מחלקת העתיקות אנו מפרסמים את המטבע כאן.

F. W. Madden, *Coins of the Jews*, 1881, pp. 164—169; 1

G. F. Hill, *Brit. Mus. Catalogue, Palestine*, 1914, pp. XCVIII—XCIX.

Hill, op. cit., p. 247, Nos. 63, 64, pl. XXVII, Nos. 16, 17 2

= א. רייסנברג, *מטבעות היהודים, תש"ח* (1947), מס' 117.